

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש ל כסלו תש"פ: הדלקת נרות: ירושלים 4:07 תל-אביב: 4:21 חיפה 4:10 מוצאי שבת: ירושלים: 5:23 תל-אביב: 5:24 חיפה: 5:22 ר"ת: 6:00

פרשת מקץ

הצנעת המעלות

מופץ השבוע
"בריאות ורפואה" – 120

להתרחק מן הפרסום ולא להבליט מעלותיו כדי לא לעורר קנאה וצרות עין!

נלמד מהפסוק: "ויאמר יעקב לבניו למה תתראו" (פרק מב-א)

ואמרו חז"ל: "אמר להם יעקב לבניו, אל תראו עצמכם כשאתם שבעים, לא בפני עשוי ולא בפני ישמעאל, כדי שלא יקנאו בכם" (תענית י:). כיוצא בזה: אם אכל ושתה בדיעבד, ביום התענית, אל יתראה בפני הציבור [כשבע] שנראה כחתן בין אבלים ויתקנאו בו (שם). ולהלן על הפסוק: "ויבאו בני ישראל לשבור בתוך הבאים" (מב-ה) כתב רש"י: מטמינין עצמן שלא יכירו, לפי שציוה להם אביהם שלא יתראו כולם בפתח אחד, אלא יכנס כל אחד בפתחו, כדי שלא תשלוט בהם עין הרע שכולם נאים וכולם גיבורים.

הנזק שבפרסום, הוא לא רק בפירסום מעלותיו הגשמיות אלא גם הרוחניות. וכמש"כ "ואת צנועים חכמה". ובמיוחד אמורים הדברים כשמפרסם עצמו כדי להתפאר (ולא כדי לחזק אחרים שילמדו ממנו, במקום שצריך לכך).

הנה יסוד גדול אומר לנו הגה"צ רבי ירוחם לייבוביץ זצ"ל (בספרו דעת תורה - כי תבוא): "אם עושה איזה מעשה מצוה ו"מתפאר" בזה, מקציב הוא בזה את מחיר המצוה: כי כדאי לפניו לעשותה למען הנאת ההתפארות, ואז כבר מסולקים ממנו! כבר אין חייבים לשלם לו ערך המצוה באמת. מפני שהוא בעצמו קבע במה שישתלם וחסל! מעתה - כותב רבי ירוחם - מה גדול חובו של אדם להסתיר בכל כוחו טיב מעשיו, ויהיה מעשה הכי טוב שיהיה, כי כל מעשה שלו שיתראה לבני אדם, הלא הוא מתפאר בזה ו"כל המתפאר כמעט נוטל שכרו".

מקור לכך הוא מדברי חז"ל בתענית ונפסק בשו"ע או"ח סי' תקסה ס"ו: המתענה ומפרסם עצמו לאחרים להשתבח שהוא מתענה, הוא נענש על כך. ודין זה לא נאמר דוקא בתענית אלא בכל המצוות, כאמור.

את יסוד הצנעת המעשים ניתן לרמוז גם בהלכות חנוכה: הלכה ידועה היא "מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל" (כדי שיהיה מוקף במצוות). ואולם הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל האיר לנו בטעם אופייני ומקורי משלו:

מכיון שנר חנוכה מיועד "לפרסומא ניסא", באה הנחתו משמאל לרמוז לנו שכל דבר הקשור בפירסום נחשב לסוג ב'... ואילו המזוזה שכל כולה מיועדת לשמור על הבית ועל אשר מוצנע בתוכו, היא בצד ימין. להורות שאין לך דבר יפה מן הצניעות. וכל דבר הנעשה בגלוי, בפרהסיא. אפילו לתכלית מצוה, אינו מגיע למעלת מצוה אחרת שאינה בפירסום!

הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל הורה תמיד לתלמידיו שלא לבלוט, שלא לעורר קנאה - כך מעיד בנו הגה"צ רבי אהרן חדש שליט"א - "עצה טובה השמיע לתלמיד שעשה צעדי הראשונים בישיבה חדשה: נהג בצניעות. בשקט ובענוה. כי אם תבליט עצמך תקים עליך מתנגדים, כאלו שלא יראו יפה את היותך בולט. עלול אתה להפגע. תחת זאת תתמקד בפיתוח עצמך. בשקט. מבלי לבלוט, וכך תסלול לעצמך את הדרך להצלחה".

רשימת מעלות וחסרון אחד...

סיפר הגר"ר קרלינשטיין זצ"ל בדרשתו: כבר בתקופת החזון איש היו רגילים להפליג בתארים כמו בימינו. כל יהודי המניח תפילין כבר זכה לתואר "הרב הגאון שליט"א..."

החזון איש לא היה קורא את התארים שכתבו עליו על גבי מכתבים שנשלחו אליו, אלא אם כן היה צריך לדעת במי המדובר. מתוך התארים שכתב השולח יכל להכיר באופיו ואישיותו של השולח.

פעם הגיע מכתב לחזון איש ורצה לדעת אישיותו של השולח. הוא החל לקרוא את רשימת התארים שכתב הלה: "הגאון הגדול", "עמוד הימיני", "רבם של ישראל"... ועוד כהנה וכהנה, ולבסוף כתב: "המפורסם בכל קצוות תבל..."

נענה החזון איש ואמר: "עד לתואר האחרון הוא כתב רשימה של מעלות, אבל בתואר האחרון הוא כבר כתב חסרון! "מפורסם" אינה מעלה, אלא חסרון! זה כאילו כתב "הרב ההדיוט"... הלמות עמלים - ח"ב

"הזהר מפירסום"...

אחד מתלמידיו של החפץ חיים נטל עמו את בנו הקטן בן שש - שהיה עילוי גדול, ולמד כבר גמרא עם תוספות - והלך אל אכסנייתו של הח"ח שביקר בעת ההיא בעירו.

תוך כדי הביקור בחן החפץ חיים את הילד על לימודיו. לאחר הבחינה הקצרה פנה אל אביו ואמר לו שישתדל להזהר מפירסום של הילד, והוסיף: "הגאון... היה צריך להיות הרבה יותר גדול, אלא שהפרסום הפריע לו, ומנע אותך מכך..." מאיר ע"י

הדפסת והפצת העלון השבועי "איש לרעהו" פרשת מקץ, נתרמו לעילוי נשמת

האשה החשובה מרת יטל ע"ה בת רבי קלונימוס ז"ל

נלב"ע ב' טבת, ת.ג.צ.ב.ה

נתנדב באדיבות לבם של המשפחה היקרה שיחיו

לנהוג בענוה עם הזולת מתוך הכרה כי כל המעלות שיש לאדם אינם מזכותו אלא ממתנת השי"ת

נלמד מהפסוק: "ויען יוסף את פרעה בלעדי אלוקים יענה את שלום פרעה" (פרק מא-טז)
וכתב רש"י: "בלעדי" - אין החכמה משלי אלא האלוקים יענה, יתן עניה בפי שלום פרעה. עכ"ל. ואמרו חז"ל בשביל שתלה הגדולה בבעליה בלשון "בלעדי" בו בלשון עלה לגדולה - "ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו".

הנה כי כן, יוסף הצדיק שהשפיל עצמו וברח מן הגדולה, זכה לגדולה ולמלוכה, כדברי חז"ל (עירובין יג:): "כל המשפיל עצמו, הקב"ה מגביהו, וכל הבורח מן הגדולה, גדולה מחזרת אחריו". ידע יוסף כי כל הטובה וההצלחה שזכה בהן אינם מכוחו וזכותו אלא מחסדי השי"ת עליו.
על גודל החובה של האדם להרחיק עצמו מגבהות הלב, כתב הרמב"ם (בפ"ב מהלכות עדות הלכה ג): "ויש דעות שאסור לו לאדם לנהוג בהם בבינוניות, אלא יתרחק מהם מן הקצה האחד אל הקצה האחר, והוא גובה הלב שאין דרך הטובה שיהיה אדם עניו בלבד, אלא שיהיה שפל רוח ורוחו נמוכה למאוד, ולפיכך נאמר במשה עניו מאד ולא נאמר "עניו" בלבד...

ותמהו מפרשי הרמב"ם, שכלאורה סותר הרמב"ם עצמו ממה שכתב (שם הלכה ה) בזה הלשון: "ומי שהוא מדקדק על עצמו ביותר ויתרחק מדעה בינונית מעט לצד זה או לצד זה נקרא חסיד. כיצד? מי שיתרחק מגובה הלב עד קצה האחרון ויהיה שפל רוח ביותר נקרא חסיד וזהו מדת חסידות. ואם נתרחק עד האמצע בלבד ויהיה עניו, נקרא חכם וזו מדת חכמה".

והתמיהה מתבקשת מאליה: מאחר שכתב הרמב"ם בהלכה ג' שהדרך הטובה היא שיתרחק מגובה הלב עד הקצה האחר, היאך כותב בהלכה ה' שזוהי רק מדת חסידות?

וכתב ליישב ה"יד המלך" שבאמת שונה מדת גובה הלב מכל שאר מדות מגונות, שבכל המדות הרעות (כמו חמדה, קנאה, נקמה) אף שתכונות רעות כאלו מושרשים בנפש, בכל זאת יודע האדם להזהר מהם, אבל מדת גובה הלב אין עצה לבל ישל בה האדם אלא להגיע עד קצה האחרון של שפלות הרוח, משום שהמתגאה אינו מרגיש כלל גאוותו, ודלא כבשאר המדות, וזה מה שכתב הרמב"ם עצה בהלכה ג' מהי דרך הפעולה שתבטיח לו שלא יכשל במדה זו.

אבל כאשר זכה האדם לכוון את הדרך האמצעית בין גבהות לשפלות, אזי אכן הוא בקו היושר והחכמה כמו בשאר המדות, ומי שבכל זאת ממשיך ומקצין עד שפלות הרוח, נקרא חסיד וזה שכתב הרמב"ם בהלכה ה'.

הגאון רבי אורי קלרמן זצ"ל היה אומר בדרך צחות (מובא בספרו אור לישרים): יש אדם שמבטל עצמו כלפי רצון ה' וגם ביחסו לבני אדם. ויש אדם שרוצה להבליט עצמו שכולם יכירו את גדלותו. בשתי המילים יש אותם אותיות. זה רוצה ל"התבטל" וזה רוצה ל"התבלט". והחילוק הוא באותיות האחרונות: "להתבטל" נאמר ב"טל" שהוא ברכה ו"להתבלט" נאמר ב"לט" שהוא לשון הקללה.

וזה כלל גדול בעבודת ה' - אומר רבי אורי - לבטל עצמו ואז אפשר לזכות לכל הטוב. ובעולם הזה עולם החושך, אדם משתוקק כל הזמן להיות גדול בעיני הבריות ולהתגאות עליהם, והוא רוצה להיות הלמדן הגדול שכולם יכירו את למדנותו ושיכול להביט בעיניים רמות על כל סביבתו, ואינו יודע שבזה מפסיד עולמו ונהיה תועבת ה'. ובוודאי צריך לרצות להיות למדן גדול, אך עם זה לדעת שהגדולה אינו תלויה בו, ורק חסד ה' הוא. עכ"ד.

"במה אזכה לעולם הבא?"

הצדיק רבי אלימלך מליז'נסק זצ"ל, היה שפל רוח מאוד. ולא מחשיב את עצמו למאומה. פעם ערך את חשבון נפשו והגיע למסקנה שכל כך הרבה לחטוא ולפשוע, עד שכל מדורי גיהנום לא יספיקו בשבילו. והיה דואג ומתמרמר מאוד על מצבו.

והנה עוד הוא יושב דואג ומצטער, נכנסו לחדרו חמשה מתלמידיו הקדושים: החוזה מלובלין, הרבי מאפטא, רבי מענדל מרימינוב, המגיד מקוזניץ ורבי משה לייב מסאסוב זצ"ל. שמח בהם רבי אלימלך ונחה דעתו. ואמר: "תהילה להשי"ת, בזכותכם אני מקווה להנצל מדינה של גיהנום, שהרי אתם בוודאי תהיו ב"גן עדן"... ואמרו בגמרא (וימא פז) "כדי שלא יהא הוא בגיהנום ותלמידיו בגן עדן"...

אך עדיין לא נחה דעתו והוסיף לטעון בשפלות רוחו: "אמנם אנצל מגיהנום, אבל חלק בעולם הבא מאין אקח?! נפשי נפשי, צר לי עלייך, פשפשתי במעשיך ולא מצאתי בהם אפילו דבר אחד בלי דופי. ובמה תזכי לעולם הבא?!"

ושוב חזר וניחם עצמו: "מיילך! מיילך! אפילו אם אינך ראוי, בכל זאת השי"ת ברוב רחמיו ינחילך חלק לעולם הבא, שהרי חז"ל אמרו (ב"ר ה-ד) שהקב"ה עושה צדקה, ובעולם הבא שאין שם אכילה ושתייה, מה צדקה שייכת בו? אלא עושה צדקה עם אלה שאינם ראויים לעוה"ב, ונותן להם עוה"ב בתורת צדקה וחסד..."

שפתי צדיקים

"מיהו זה שהעיו לבזות...?"

עם כל גדלותו התורתית של הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל נהג כלפי כל אדם, קטן כגדול, בפשטות ובענוה. פעם באחד משיעוריו הרבים, בא עיתונאי והניח ליד מקומו של רבי עובדיה מכשיר הקלטה כדי שיוכל לאחר מכן לתמלל קטעים מתוך השיעור.

המכשיר קלט בתחילה את השירים ששרו התלמידים לכבוד הרב ותורתו והנה בתוך השירה קלט המכשיר קולו של אדם האומר לרב עובדיה את המשפט הבא: "עובדיה אתה קטן!" וכך ממשיך אותו אדם וחוזר שוב על משפט זה ועוד כמה מילים מבזות עד סיום השירים, ואז התחיל השיעור.

העיתונאי נדהם והזדעזע למשמע אוזניו. מי זה החצוף הזה? הוא לא נח ולא שקט עד שיברר אצל משמשי של הרב מי זה שישב סמוך למכשיר ההקלטה, ואיך נותנים כך לבזות את הרב... לאחר חקירה ודרישה התברר לו שזה היה הרב עובדיה עצמו. וכך היה מנהגו, כשעשו לו כבוד היה משנן לעצמו משפטים משפילים ומבזים כדי שלא יבוא לידי גאוה..."

מתוך מאמר

"ונפשי כעפר לכל תהיה"...

יסוד הנהגתו המופלאה של הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל עם כל אדם, כך בבית הדין וכך בביתו, היה כבקשת התפילה "ונפשי כעפר לכל תהיה". כך לימד את בני ביתו (כמעשה הידוע על בתו הרבנית רזנברג ע"ה שהבאנו בעלון איש לרעהו לפני מספר שנים) וכך לימד את העם. מכאן נבעו ענוותנותו וביטולו העצמי שהתמזגו יפה עם כח שתיקתו המופלגת שהייתה לשם דבר.

רק כך אפשר להבין היאך הצליח להבליג ולשתוק על כל מיני גידופים ומעשי בזיון שהנחיתו עליו בעלי הדין אחרי שנפסק דינם לחובה בבית הדין, עד כי היה נדמה לעומד מן הצד, שרבי ניסים אף נהנה ומרוצה מכך שבקשתו ג' פעמים ביום "ונפשי כעפר" מתקבלת במרומים.

[ואגב: כח השתיקה של רבי ניסים היתה פרשה בפני עצמה. כל מילה שיצאה מפיו נבחנה בדקדוק. עוד בהיותו כבן שנתיים שאלה אמו את החזון איש, מה יהיה עם הילד, הוא לא מדבר. אמר לה החזון"א: "הוא עוד חושב מה לדבר"... עבר עוד זמן ושוב באה והביעה דאגה: מה יהיה, הוא לא מדבר. הגיב החזון"א: "עוד ישמעו ממנו"... וכשאחד שאל את רבי ניסים: איך הוא שותק כל כך? חייך רבי ניסים ושתק...].

וסיפר לנו מקורבו רבי שמואל גריינימן שליט"א: פעם במהלך דין ודברים שהיה בבית הדין הרגיש אחד מבעלי הדין שהדין נוטה לרעתו כעסו גבר ביותר. הוא נטל כוס מים שעמד על השולחן ושפך בפניו של רבי ניסים. כולם נדהמו מגודל החוצפה והעזות. אך רבי ניסים המשיך בשלוותו האופיינית ורק ביקש מגבת, ניגב בנחת את פניו והמשיך לשמוע את טענות המתדיינים כאילו לא אירע דבר. גדלות-נפש זו אפשרית רק אם אדם חי באמת עם הבקשה "ונפשי כעפר לכל תהיה".

לחמול על הזולת ולסייע לו בכל הדברים שנזקק להם!

נלמד מהפסוק: "ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם... יעשה פרעה ויפקד פקידים... ויקבצו את כל אוכל... והיה האוכל לפקדון" (פרק מא-לג, לו)

מדוע נזקק יוסף לעוץ עיצות לפרעה, והרי לא נתבקש על כך? אלא לומדים אנו מכאן שכאשר ישנה בלבנו של אדם חמלה על הזולת, אינו ממתין שיבקשו ממנו לעזור. הרגשותו בצערו של הזולת מדרבנת אותו ומאיצה בו לשאת בעול עמו ולעשות כל שביכולתו לסייע לזולתו. וכפי שכתב הראב"ם ז"ל (בשם רבי אברהם החסיד): החמלה והרחמנות של יוסף על העם, היא שהניעה אותו לתקן תקנה של חסד עליהם בצרה שהם עומדים לפניה.

שנינו באבות (פ"א מ"ב): על שלושה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. ומובא שעמודי עולם הללו הם כנגד שלושת האבות. התורה כנגד יעקב אבינו, העבודה כנגד יצחק, וגמילות חסדים כנגד אברהם.

והנה על הפסוק "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה" (בראשית יב-ב) פירש רש"י שהפסוק כנגד מה שאומרים אלוקי אברהם, אלוקי יצחק ואלוקי יעקב. יכול יהיו חותמין בכולם, תלמוד לומר "והיה ברכה" בך (באברהם) חותמין ולא בהם". וביאר כ"ק האדמו"ר רמ"מ מקוצק זצ"ל שיש כאן רמז לתקופה האחרונה קודם ביאת המשיח. "בך חותמין" היינו בעמוד גמילות חסדים של אברהם כי בדור האחרון יתמעט לימוד התורה העבודה ביחס לדורות הקודמים. ולעומתם יתרבה מעשי החסד. וזהו "בך חותמין" - בעמוד החסד של אברהם אבינו.

בהקשר ליסוד זה מצאנו ביאור נאה של החתם סופר (בהספדו על רבי עקיבא איגר זצ"ל - הובא בדרשות החתם סופר) במה שסיפרו חז"ל בגמרא (יבמות טז). שרבי יונתן בן הרכינס פגש ברבי עקיבא שאלו קושיה, עיי"ש. ואמר לו רבי יונתן: "אתה הוא עקיבא ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו. אשריך שזכית לשם, אך עדיין לא הגעת [לדרגת] רועי בקר!" השיב לו רבי עקיבא בגודל ענוותנותו: "ואפילו לרועי צאן!" [כלומר: לא רק לדרגת רועי בקר לא הגעת אלא אפילו לדרגה פחותה ממנה של "רועי צאן", עדיין לא הגעת...].

וכמוכן הדברים טעונים ביאור: מדוע ביזה כך רבי יונתן את רבי עקיבא שאפילו לדרגת רועי בקר לא הגיע? וגם לא מובן מה שעונה לו רבי עקיבא בענוותנותו "ואפילו לרועי צאן" כלום "רועי צאן" גרועים הם מ"רועי בקר", הלא אדרבה, מצינו שאבות העולם היו רועי צאן?!

וביאר החתם סופר בדרך היסוד האמור, שהרי אברהם אבינו היה שורש החסד ואילו יעקב היה שורש התורה. ובפרשת פנחס פירש רש"י שפרי החג הם כנגד אברהם שנאמר עליו "ואל הבקר רץ אברהם" (בראשית יח-ז) והכבשים הם כנגד יעקב עליו נאמר "והכבשים הפריד יעקב" (שם ל-מ). נמצא לפי"ז שעמוד החסד כאברהם נחשב "רועה בקר" כמש"כ בפסוק. ועמוד התורה כיעקב נחשב "רועה צאן" כמש"כ בפסוק.

לענין זה כיוון רבי יונתן בן הרכינס בדבריו לרבי עקיבא "אתה הוא יעקבא בן יוסף ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו", כלומר: מקצה ההנהגה בעולם הזה בחסד עם הבריות (כאברהם) ועד הקצה והתכלית בלמוד התורה (כיעקב). ואמנם בפילפול התורה אין בך חסרון, אבל עדיין לא הגעת ל"רועי בקר" היינו בשלמות החסד לבריות כאברהם. והשיב לו רבי עקיבא בענוותנותו שגם לדרגת "רועי צאן" היינו בפלפול התורה אינו שלם.

כל הנערך יבוא ויאכל...

בתקופה שלפני מלחמת השחרור בשנת תש"ח שהה הגאון רבי אליעזר פלצינסקי זצ"ל, חתנו של הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל בישיבת סלבודקה בבני ברק, בה מסר שיעורים. במשך החורף כמעט ולא הגיע לביתו בירושלים, משום שהיו אז פורעים ערבים שירו על השיירות שנסעו לירושלים.

בתקופה זו היה בירושלים מחסור גדול של מזון. כשחזר רבי אליעזר לביתו שבירושלים לקראת פסח, הביא עמו ביצים שהיו אז מצרך יקר ביותר. הוא העניק את הביצים למשפחת חמיו רבי אריה לוי, וחמותו הרבנית לוי שמחה מאוד על הביצים ותיכננה להשתמש בהם בחג הפסח הקרב ובא. אך סמוך לחג כבר לא נותרו הביצים בביתם, שכן כשהתדפקו נצרכים על דלת ביתם חילקו אותם להם.

דרך אבות

"הלא פרוס לרעב לחמוך..."

מספר הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א: "ערב אחד התפלאו תלמידי ישיבת פורת יוסף למצוא את דלתות המטבח וחדר האוכל של הישיבה נעולים מסיבה כל שהיא. כמאה ושמונים בחורים עלולים היו להשאר רעבים ללא ארוחה. וכמוכן היה נגרם מכך ביטול תורה גדול.

"**עליתי** לאולם הישיבה לשאול בעצתו של ראש הישיבה הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל. מיד הוציא כסף מכיסו ואמר: שלח שני בחורים, האחד למאפיה להביא פיתות והשני לחנות לקנות כדורי פלאפל. אתה תקנה מעט עגבניות ויהיה בסדר.

תוך זמן קצר עמד רבי בן ציון אבא שאול בעצמו באחד החדרים ובידו סכין חיתוך. בצורה מיומנת ומהירה, כאילו היה ותיק ורגיל בזאת המלאכה, החל לבצוע פיתות ולהניח בתוכן כדורי פלאפל וחיכות עגבניה.

"**הבחורים** נדהמו לראות את ראש הישיבה רבי בן ציון עומד ומגיש לכל אחד פיתה כשהוא אומר "קח ואכול לתאבון". במהירות רבה נסתיימה המלאכה וראש הישיבה חזר ללימודו, כאילו לא אירע דבר. אך קול התורה בערב הזה נשמע בישיבה ביתר שאת וביתר עוז.

תפארת ציון

"התפללתי עם מעשה חסד..."

אחד החסידים נכנס להתפלל בשטיבל של חסידי גור. ומכיון שלא היה לו 'גארטל' הוא ביקש מהמתפללים שמא יש לאחד מהם גארטל מיותר שיוכל להשאיל לו. אך לאף אחד מהם לא היה גארטל נוסף. והנה פנה אליו כ"ק האדמו"ר מגור (לפני היותו אדמו"ר) ונתן לו את הגארטל שלו, והוא עצמו התפלל בלי גארטל.

לאחר התפלה שאלו אחד החסידים: "למה נתת לו את הגארטל שלך, הרי נמצאת מתפלל ללא גארטל?" השיב לו האדמו"ר: "הוא התפלל עם גארטל, ואני התפללתי עם מעשה חסד!"

לפניו נעבוד

חסד ל"סגולתו"...

במוצאי שמחת תורה תשע"ב, נכנס הגאון רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל לבית הכנסת הליגמן בב"ב, וערך חיפושים, תוך מאמץ רב, בין עשרות ההושענות החבוטות שנחו ליד ארון הקודש עוד מבוקר הושענא רבא הוא חיפש את הערבות החבוטות שלו (לפי סימן האגד שלו).

יהודי שנוכח במקום תמה בפניו: מה לרבי אברהם להתאמץ כל כך בשעה כזו בשביל ענין זה? השיב לו: העולם אומר שלהחזיק ערבות חבוטות של הו"ר בבית זו סגולה. יהודי התקשר אלי וביקש ממני את הערבות שלי. רצונו דוקא בזה. אני מחפוש כדי למסור לו... "והוסיף כמתנצל: "חסד זה לא מה שאני חושב, אלא מה שאחרים חושבים, לפי דעתם..."

ויאמר הנני

תשלום חסד לכל השנה...

כשהיה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל במיטב שנותיו, נהג להקדיש שעות רבות, במשך ארבעה הימים שבין יום כיפור לסוכות, כדי להשיב לשואלים הרבים שבאו לשאול אותו על כשרות והידור ד' המינים.

לפליאת מקורביו, מדוע עושה כן? הסביר, כי "כל אדם צריך למלאות חלקו במידת החסד. אני מרגיש שהדבר הזה חסר לי לעומת אחרים שעיסוקם בחסד. לכן ברצוני להשלים בד' ימים אלו את מצות החסד כתשלום עבור כל השנה..."

הלמות עמלים - ח"א

זמי בעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

"פסיביות אקטיבית"

שהייתי פעם עם המשפחה שלי בימי הקיט בקראון נייד, שמוקם בחור נידח. לקחנו חופש מהעולם, ללא חיבור חשמל, ללא חיבור מים, ללא חיבור גז וכמובן ללא תשלומי ועד-בית...

אבל לחיות הרי צריך. אז הקראון הגיע עם כמות מסוימת של מים, אמגזית וגנרטור. לא היה לנו נסיון קודם, אבל האמנו שמדובר במשימה אפשרית.

למה נזכרתי בסיפור עכשיו? זה מתקשר ליארצייט של מרן רב אהרן לייב זצוק"ל (ושחל ב-כ"ד כסלו), אך בל אקדים את המאוחר!

מכיוון שהמקום בקראון היה מאוד מצומצם, אני והבחורים התארגנו לישון בפניה שסגרנו לעצמנו בחוץ. הגנרטור פעל כל הזמן, כי אחרת היו המזגן והמקרר שובקים חיים לכל חי.

באמצע הלילה התעוררתי. הגנרטור השמיע גניחות, הוספתי לו דלק והמשכתי לישון. ושוב, הגנרטור עושה בעיות ו...נכבה. טוב, נפעיל אותו שוב. הבעיה שהוא לא מוכן לשמוע בקולי. שוב הלכתי לישון, אבל אז העירו אותי הצעקות שהגיעו מתוך הקראון. השוהים שם התלוננו על חום בלתי נסבל... רוחי נפלה בקרבי.

כדי להפעיל את הגנרטור היה עלי למשוך בחבל במהירות, אך לפני כן היה עלי לוודא שכפתור מסוים נמצא במצב 'דולק' [ON]. פעלתי לפי ההוראות אך הגנרטור לא התעורר. מסתבר שהבעיה הייתה נעוצה באותו כפתור הפעלה קטן. כאשר לחצתי שיעבור למצב 'דולק', הוא פשוט קפץ אחורה למצב 'כבוי' [OFF].

הלילה עבר איכשהו, אבל בבוקר נחרדתי. עוד מעט תצא השמש - ואני אנה אני בא? בשעה הכי מוקדמת שיכולתי להעלות על דעתי, התקשרתי לבעל-הבית. והודעתי לו על האסון. אין ברירה - הוא קבע. תשבור את הכפתור, תחבר ידנית את חוטי החשמל, ותפעיל.

עשיתי כדבריו, אך ללא הצלחה. עטפתי היטב את שני החוטים עם פיסת אלומיניום שחתכתי ממגש חד-פעמי, אך אין קול ואין קשב. גם פעולות פשוטות אלו היו כרוכות באלתור, שכן הייתי ללא שום כלי עבודה. מצאתי איזה סכין, חשפתי את חוטי החשמל וליפפתי אותם היטב זה בזה. לא היה שייך לחבר אותם מהודק יותר, אבל החשמל לא עובר!

למזלי שהה בעל-הבית במרחק נסיעה של שעה אחת בלבד, והוא יצא לדרך. בידיים מיומנות פירק חלקים מהגנרטור, מישש, בדק חפר - אך כלום!

הייתי מיואש מלעמוד לידו בשמש הקופחת ולראות שאין התקדמות, אז תפסתי את הילדים שלי ויצאתי לטיול רגלי באזור. פתאום הוא מתקשר: זה עובד!

מיהרתי לחזור למקום, ולשאול איך קרה הנס. הוא עצמו היה המום מהגילוי:

"בשלב מסוים החלטתי למשוך בחבל הפעלה של הגנרטור, למרות שהמגעים היו מופסקים. לתדהמתי הגנרטור הופעל! מיד קלטתי שהכפתור של הגנרטור עובד על מצב הפוך: כשאתה מעביר אותו ל'דולק' הוא בעצם מנטרל את החוטים, כי זו בדיוק צורת ההפעלה שלו, כשחוטים אלו מנותקים. כאשר אתה רוצה לכבות את הגנרטור אתה מעביר את הכפתור למצב 'כבוי', אך הפעולה שנוצרת היא חיבור חשמל פנימי שגורם למנוע להיכבות! לא מבין למה זו השיטה - אבל זה עובד בדיוק כד: מסתבר שכל שהתאמצנו לחבר את החוטים חזק יותר, בעצם ניתקנו אותם יותר!..."

הוא נסע לדרכו. השאיר אותי עם גנרטור שחוטים החשמל שלו מבצבצים החוצה. בכל פעם שרציתי לכבות את הגנרטור פשוט חיברתי אותם אחד לשני...

* * *

ומה אנחנו יכולים ללמוד מהסיפור?

מרן ראש הישיבה, רב אהרן לייב זצוק"ל, היה ה"גנרטור" של כלל-ישראל. במשך עשרות רבות של שנים זה היה פחות גלוי, אך בעשרים ושלוש שנותיו האחרונות זה כבר היה גלוי לכל. הוא שימש כמקור האנרגיה של עולם התורה. כל הקמת מוסד, כל הפצת תורה, כל יזמה, כל פעולה, כל זיכוי הרבים - הכל.

והוא, דווקא הוא, לימד את כלל-ישראל שיעור שלא ישכח עד סוף כל הדורות: **לפעמים ההפעלה היא דווקא כשהכפתור מנוטרל!**

היסוד הזה בא אצלו לביטוי במאות ואלפי מקרים, בכל תחומי החיים. הנטייה האנושית הטבעית היא תמיד להתערב, לפעול, להכריע, אך הוא גילה את הסוד: לא פעם, ההפעלה היא דווקא דרך אי ההתערבות, באמצעות השתיקה וההבלגה.

כאמור, גישה זו לא פסחה על אף תחום אך ניכרה ביותר בהנהגה הציבורית, בה הוביל את המהלכים הגדולים ביותר אבל בכמעט אפס הפעלות אנשים. הוא למעשה המציא חוק-טבע חדש לפיה הפסיביות היא הכוח האקטיבי ביותר!

ויהי לפלא.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

קוראים נכבדים זיקרים

אנא אפשרו לנו להמשיך ולהגביר את הפצת המידות הטובות בעם ישראל לתרומות: 02-5671812 052-7150925 אפשר לתרום גם בכרטיס אשראי